דעם רוסישן נייעם לעבנס־שטייגער, איז ניט מער און ניט ווייניגער ווי פארלאכן דעם לעב־זין פון ליטעראטור.

געווים. די רעוואלוציע אין רוסלאנד איז גרעסער ווי א לאקאלע פאסירונג. און מענטשן וואס לעבן ניט מיט'ן מאמענט, און מענטשן וועלכע זעען ווייטער פון זיך פילן און זעען גאנץ גוט, אז דער אפשיין פון דער רוסישער רעוואלוציע העלט ארויס פון די פארשידענע ליטעראַרישע, אדער אנדערע, קונסט־שאפונגען בא קינסטלער וואס לעבן אפילו אין אנדערע לענדער. אבער פאר די וואס שטורמען: „פאדאוואי רעוואלוציע!", איז דאס ניט גענוג.

געווען צייטן ווען די הויפט פאעזיע בא אונז איז געווען „עס לויפן און עס יאגן שווארצענע וואלקען" און „מיר זיינען סאלדאטן פון דער פרייהייטס־ארמיי". זיינען געקומען טאלאנטפולע דיכטער און האבן אט די פלאכע קלאנגען פארטריבן. האט גענומען געבארן ווערן בא אונז, און עס איז געבארן געווארן, א פיינער פאעטישער קלאנג. פארדריסט עס די איצטיקע באנייטע סעמפער און זיי ווילן אונז צוריקשלעפן צו „די גאס מיט די מאסן".

געווים, האבן א קולט פון לידער א־ מיט־אבות, פון איינגעהאלטענעם אטעם, פון קליין־פאעזיע — דאס איז מיר ניט צום הארצן. לידער וואס קלאגן זיך סתם אין דער וועלט אריין, בית־עולם־קלעגערינס אין דער פאעזיע זיינען מיר צווידער. אבער אויך ו ו א ר ז א ג ע ר י נ ס זיינען מיר ניט צום הארצן. דאס אידישע ליד גייט ווייטער. איך האלט אז די באהעפטונג מיט דער געזעלשאפטלאכקייט וואס דער „שפאן" וויל אזוי קומט סיי ווי פאר אויף דעם אדער יענעם אופן, אין דער אדער יענער געשטאלטונג. אבער איינשפאנען „פערד אין שפאן" און טרייבן מיט דער בייטש — דאס איז לעכערלאך...

פרייד! ניין, ניט דורך פרייד גע'עצה'טער וועט זי, די פרייד, קומען. קאן זיין אז דורך טיפן דורכגעלעבטן טרויער וועט גאר די גאולה־דיגע פרייד קומען. אויך אויף די באריקאדן שטייט ניט קיין טאנצענדיקער משיח, נאר עס שטייט דארט יענע טראגישע געשטאלט „וואס בינט צו און בינט אויף זיך די וואונדן"...

יעקב גלאטשטיין.

פון אלע געזאנגען

דאס בלוט, דערציילט זי דעם דאקטאר, רעוואלטירט און איינינט זיך ניט מיט איר קערפער. עס צעגיסט זיך אין קליינע בערגעלאך און פירט א פיינלאכע עקזיסטענץ. אויף ווי ווייט זי האט פארנומען די שטים פון איר אייגן בלוט איז עס — באדיי קאליע צו ווערן, אבי זיך באפרייען און ארויס.

וואס קען דאס זיין?

דער דאקטאר פרעגט ווי אלט מען איז שוין און אז ער קריגט אן ענטפער 24 יאר, צעשמייכלט ער זיך דיאגנאזיש זיגרייך, אז זי ווערט אזש אינגאנצן רויט.

איר דארפט, זאגט ער, אומבאדינגט — האט זי די אויגן ניט אויפגעהויבן און באצאלנדיק אים פאר זיין טרחה, איז זי אוועק.

ווי איך קוקט מיך אן, בין איך א פראדוקט פון א געמישטער הייראט. מיין טאטע איז געווען א יבוס און מיין מאמע האט געשטאמט פון די חתים. דער טאטע האט אין מיר אריינגעגאסן זיין יבוסיש בלוט מיט אלע ראסן־אייגנשאפטן און די מאמע — דאס חתישע בלוט מיט אלע ראסן־פארבאשטימטקייטן. אליין בין איך אן אומשולדיג געפעס, אדער א פליאשקע מיט געמישטע קאנסעקווענצן. דריי איך זיך ארום און מיט מיין רעכטער האנט האנדל איך יבוסיש און מיט דער לינקער — חתיש. ווי איך קוקט מיך אן קען איך ברוך השם רייטן אויף א פערד, אפראמען פון וועג א שונא, גנבענען ע[illegible]. איך קען, אין איין ווארט, זיך דורכלעבן. איך האב אבער איין חסרון. איך בין א שעמעוודיקער. איך אליין וואלט זיך געקענט אוועקשטעלן זיך אויף א שפיץ בארג, זיך אויסטאן נאקעט און באווייזן אלע מיינע גלידער פאר א געזעמל מענטשן, אבער ווי אזוי קען איך צוגיין צו א פרוי און אראפציען פון איר די קליידער און זיך מיט איר, ווי רופט איר עס, פאראייניקן? אז זי איז אנגעטאן, מסתמא וויל זי דאך, האט זי דאך עפעס צו באהאלטן. ווי אלט מען איז? 24 יאר. — די שעמעוודיקייט מוז מען באזיגן, אומבאדינגט. און ער איז

פון שטאנדפונקט פון ריינער טינטלאכקייט איז דאס פריערדיקע א וויסטע אינטערפאלאציע אין דעם פשוט'ן חלום פון אונזער דערציילונג. דאס שטילע 24 יאריקע מיידל איז דערווייל געבליבן איינע אליין אן אונזער פירערשער אינטעליגענץ און האט צוליב די אומנויטיקע עטלאכע — צען שורות, דערווייל פון גרויס פארצווייפלונג געקענט אראפ פון גלייכן און ארויף אויפן קרומען.

מיר האבן זי אנגעכאפט בא איר איידעלער אקסל פונקט דאן, ווען זי האט געוואלט ארויפשטעלן איר פיסל אויפן קרומען און מיט שטילער מיטלייד געפרעגט:

אין גאט'ס ווילן, וואס גייט איר טאן!

די נאכט איז געווען אן אויסטערלישע. ווי א בייזע נימפאמאנקע האט זי אויסגעלאשן די לבנה און גענומען אין דער פינצטער זיך שטרעקן און שפרייטן און ציען און זוכן. אויף א שטח פון דער גאנצער לענג פון דער גרויסער שטאט, האט זי געזוכט, באפלאסטערנדיק די שטיינער מיט א פייכטלאכער פינצטערניש. די נאכט איז אזוי דערלאפן ביז צום סאמע האפן און ניט געפינענדיק קיינעם ביז דארט, האט זי באשלאסן אריין אין וואסער און נישטערן. צווישן זיך און דער שטאט האט זי אוועקגעשטעלט א שפאניש ווענטל פון נעפל — מיר ווייסן נישט וואס עס איז געשען.

אין גאט'ס ווילן, וואס גייט איר טאן!

אויף דער הויפטגאס איז געווען טומלדיק, ווי אין א שענק. צוויי כעווררע לייט האבן מיט שטורקאצן און פייקלאך געפירט א העלפאנט און געטראגן א גרויסע שילד:

קומט מיך זען אין צירק ציניזעלי. אייער איבערגעגעבענער העלפאנט לאקיטאס דער צווייטער!

די צוויי פירער זענען הונגעריק געווארן און אריין ערגעץ עפעס איבערכאפן. דעם העלפאנט האבן זיי געלאזט שטיין אין דרויסן מיט זיינע שווערע פיס אויפן סאמע מיט הויפטגאס.

איין הויז איז געווען שטארק באלויכטן. שמאלע טרעפ האבן געפירט ארויף. א גרויסע שילד האט געוואונקען מיט צענדליקער עלעקטרישע לעמפלאך — טאנץ־גן־עדן! ארויף, ארויף האבן געצויגן פארלאך. מיט קליינע שווארצע טאנצשיכלאך אויף בארוועסע פיס זענען דינע בויגזאמע מיידלאך געגאנגען ארויף.

יונגעלייט מיט אפגעזייפטע מאזאליעס און פארפאמאדעטע האר האבן געפירט די מיידלאך, ווי דאס איינציק ביסל אפגעשפארטע איינגם אין אזא ביטערן טאראראם פון כאפ־לאפ. די מוזיק האט ווידערשפעניקט אין דורות, דורות קאמפאזיטארן און געבריט און געברענט און געריסן און געצופט — טא־טא, טא־טא, טא־טא.

דער העלפאנט האט געחלומט א חלום אין סאמע מיט הויפטגאס און מיט שלעפעריקע שווערע סלופעס האט ער צוגעקלאפט צום טאקט פון אויבערשטן גארן, טא־טא, טא־טא, טא־טא.

אין גאט'ס ווילן, וואס גייט איר טאן?

אין וואלד איז געווען פינצטער. בלויז „דער טיגער האט געברענט ליכטיק אין דעם נאכטליכן וואלד" און באלויכטן מיט זיינע פלאקערנדיקע אויגן די ווייטסטע געדיכטע ווינקלען. אויף הויפנס פארגעלטע בלעטער האט זיך באוועגט א פיל־פארביקער, פארשידנפעליקער טאנץ.

טא־טא, טא־טא, טא־טא.

דער סאקסאפאן קרעכצט. דער טראמבאן שרייט, די פידל האט פארלוירן איר ווירדע. אלע זענען איין מענגע. איבער דער מענגע א דאך זנון אין דרויסן א שילד: טאנץ־גן־עדן. אדם מיט חוה'ן אין גן־עדן.

זי האט געזוכט אן אדם. אליין פאסט ניט ארויפצוגיין, אויפ'ן ראג איז געשטאנען א הויכער, געזונטער, מיט לאנגע הענט און קאשקעט אן א זייט. די הענט וואס האבן זיך געשעמט

יולי 1926

מיט זייער קליינפּאַרדינערישקייט, האָט ער באַהאַלטן אין די קעשענעס (בלויז 18 לירעס אָדער 18 דאָלאַר, 18 רייכיש אָדער 18 רובל, 18 פראַנק אָדער 18 גולדן א וואָך).

גייען מיר ארויף טאַנצן? איז ער צוגעקומען צו איר. (פון אויבן טאַ־טאַ, טאַ־טאַ. און דער העלפאַנט טאַ־טאַ, און דער דאָקטאָר — אומבאַדינגט און די נאַכט זוכט, נישטערט.)

אָבער אריין אין גן־עדן האָט געקאָסט א האַלבע מטבע און זיינע קעשענעס זענען געוועזן עדות אויף זיין גוטן ווילן. האָבן זיי שפּאַצירט איבער דער נאַכטיקער פייכטקייט און דערגאַנגען אזוי ביז צו די דאַקס.

דאָרט האָט די נאַכט, די באַשיצערן, פאַר זיך און פאַר בלודנע בלום־פאַרוואַנדטע, אוועקגעשטעלט א שפּאַניש ווענטל פון נעפּל צווישן זיך און דער שטאָט.

— אין גאָט'ס ווילן וואָס —

מיר ווייסן ניט, וואָס עס איז געשען.

יצחק אלחנן ראָנטש.

ז. וויינפער

פלאַבלאַנד

גיי קלעטער דאָ אויף הויכע בערג,
אז ארום דיר איז פלאַבלאַנד גאַנצע מיילן.
די פיס אהינטער זיך דאָ, ווי א טערק,

אין געראַנגל

וואָס העכער ס'רייסט געשאָמע זיך צו רוימען,
אלץ טיפער זינקט זי גוף אראָפּ.
ווען טייוועס ברויזן זיך און שוימען,
דאַן פאַלט געשאָמע ווי א סנאָפּ.